

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan seminaari
Varhaiskasvatus ja perusopetus edistämään tyttöjen ja poikien tasa-arvoa
torstaina 27.10.2011, klo 12–16, Säätytalo, Helsinki

Tasa-arvo koulumaailmassa – syrjinnän kiellot, tasa-arvosuunnittelu ja viranomaisvelvoitteet tasa-arvon edistämiseksi

Tasa-arvovaltuutettu Pirkko Mäkinen

Tasa-arvolaki asettaa velvoitteita myös koulutukseen, tutkimukseen ja opetukseen. Lain edistämismisvelvoitteet kehottavat koulutuksen ja opetuksen järjestäjää ottamaan huomioon todellisen tasa-arvon toteutumisen. Vuodesta 2005 lukien syrjintäkielto on antanut oikeussuojaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää vastaan. Laki velvoittaa myös oppilaitoksia tasa-arvosuunnitelmien tekemiseen.

Tasa-arvolain valvonnassa on noussut esiin liikunnanopetus. Erityiskoulujen valintaperusteiden tasa-arvoisuutta on arvioitu peruskoulussa sekä liikuntapainotteisessa lukiassa. Ammattikoulutuksessa on otettu kantaa Finnavian valintaperusteisiin sekä yliopiston antamiin lisäpisteisiin asevelvollisuuden suorittamisesta.

Tasa-arvosuunnittelun valvonnassa on seurattu toisen asteen oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja viimeksi yliopistojen tasa-arvosuunnittelua. Tältä pohjalta voi arvioida, että tasa-arvosuunnittelun ulottaminen peruskouluihin on kunnianhimoinen tavoite. Toisen asteen oppilaitosten suunnitelmat ovat vaatimattomia. Suunnitelmia varten ei ole tehty perusselvityksiä oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta. Oppilaiden osallistuminen on jäänyt toteutumatta eikä suunnitelmiin ole kirjattu konkreettisia asioita. Miten suunnittelu toteutetaan esikouluikäisten tai peruskoululaisten kanssa yhdessä. Siinä on todellinen haaste, jota kannattaa pohtia huolella. Pidän tärkeänä, että velvoite tulee saada oppilaitoskohtaiseksi. Tällä tavalla tasa-arvon edistäminen tapahtuu yksiköittäin.

Opettajankoulutuksessa ja muun ammattihenkilöstön koulutuksessa tulisi turvata se, että henkilöstöllä on ammatillista osaamista tasa-arvoasioihin. Sukupuolittuneet käytännöt ja roolimallit tulee tehdä näkyviksi, jotta lapset ja nuoret saadaan pohtimaan tasa-arvokysymyksiä. Lapsia ja nuoria tulee rohkaista ja tukea tekemään omaehtoisia valintoja.